

Tervise
Arengu
Instituut

Noorte vähipatsientide elulemus

Keiu Paapsi

Epidemioloogia ja biostatistika osakond
Tervise Arengu Instituut

TAI teadusseminar 2025

keiu.paapsi@tai.ee

Noored vanuses 15–39 moodustavad onkoloogias unikaalse rühma

Üle 150 000 uue juhu iga aasta EU-s

- Eestis keskmiselt 260 juhtu
- 5% kõikidest diagnoositud kasvajatest

Vähiteket mõjutavad tegurid:

- geneetiline eelsoodumus
- hormonaalsed muutused
- käitumuslikud tegurid
- viirused ja infektsioonid

Väljakutsed	Võimalused
➤ Vaimse tervise ja elukvaliteedi langus ➤ Ravi kõrvaltoimed (viljatus) ➤ Ebapiisavalt spetsialiseeritud onkoloogiateenuseid ➤ Juurdepääs AYA-spetsiifilistele teenustele ja toele on riigiti väga erinev	➤ Suurendada tervishoiuteenuste osutajate ja poliitikakujundajate teadlikkust AYA ainulaadsete vajaduste kohta ➤ AYA spetsiifiliste onkoloogiateenuste ja psühhosotsiaalse toe integreerimine riiklikesse vähiplaanidesse ➤ Edendada piiriülest koostööd ja andmete jagamist, et kiirendada uurimistööd ja parandada AYA-de raviteekonda

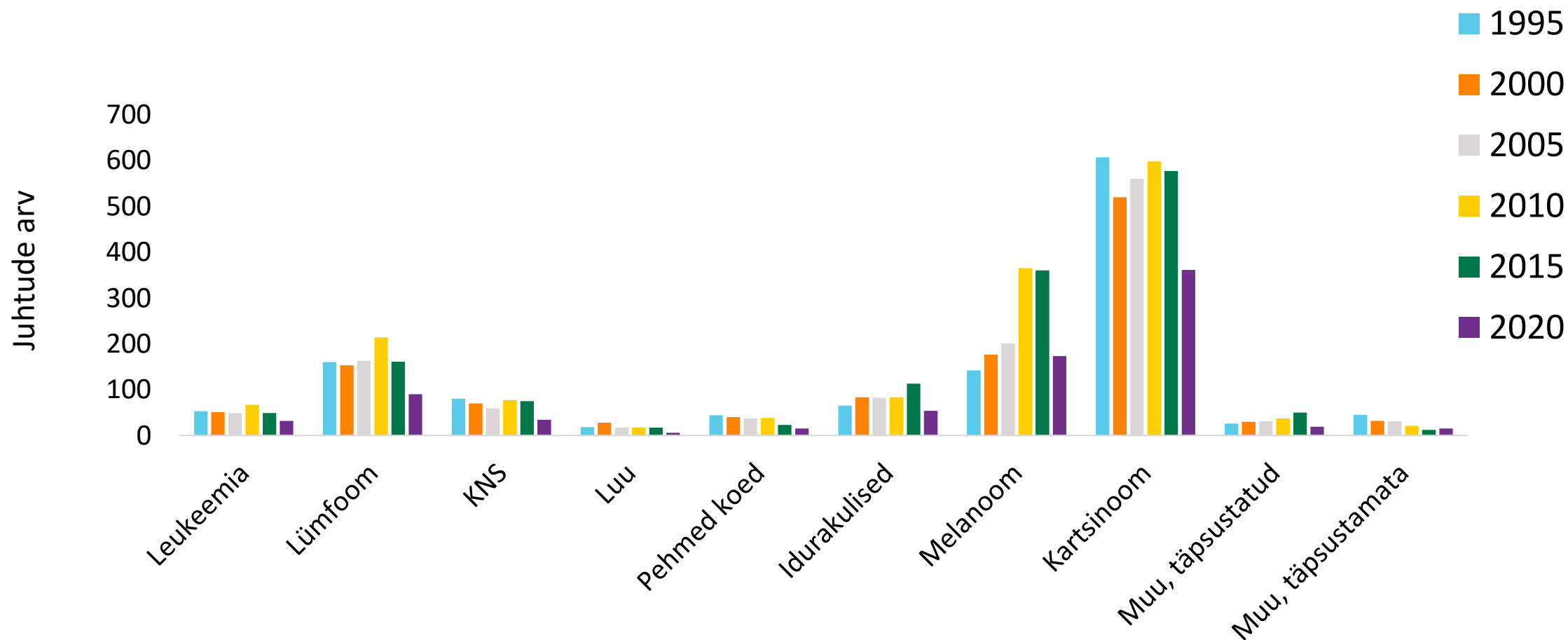
Bioloogilised erinevused (agressiivsemad kasvajad)

Ravi erinevused (rohkem kõrvaltoimeid)

Psühhosotsiaalsed ja arengulised väljakutsed

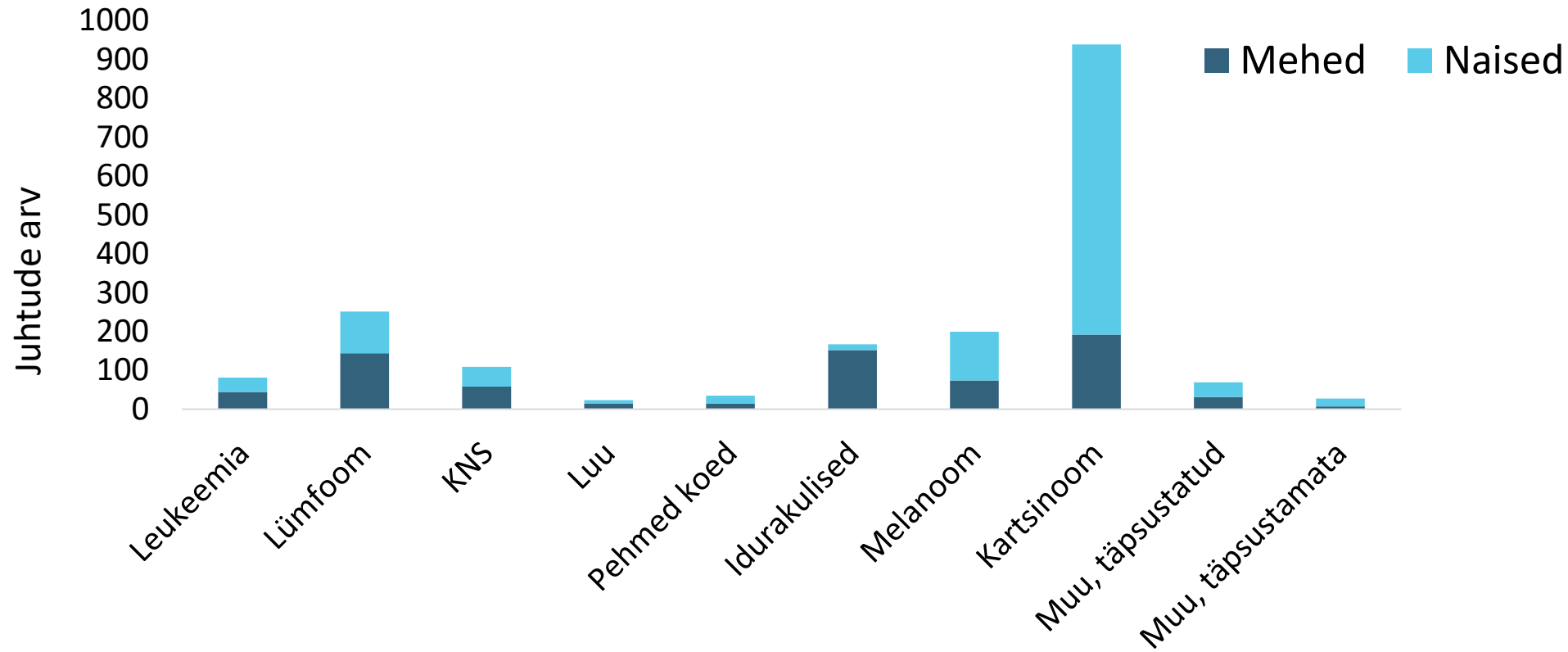
Tulemid (elulemuse mahajäämus)

Idurakulise kasvaja, melanoomide ja kartsinoomide juhtude arv kasvab

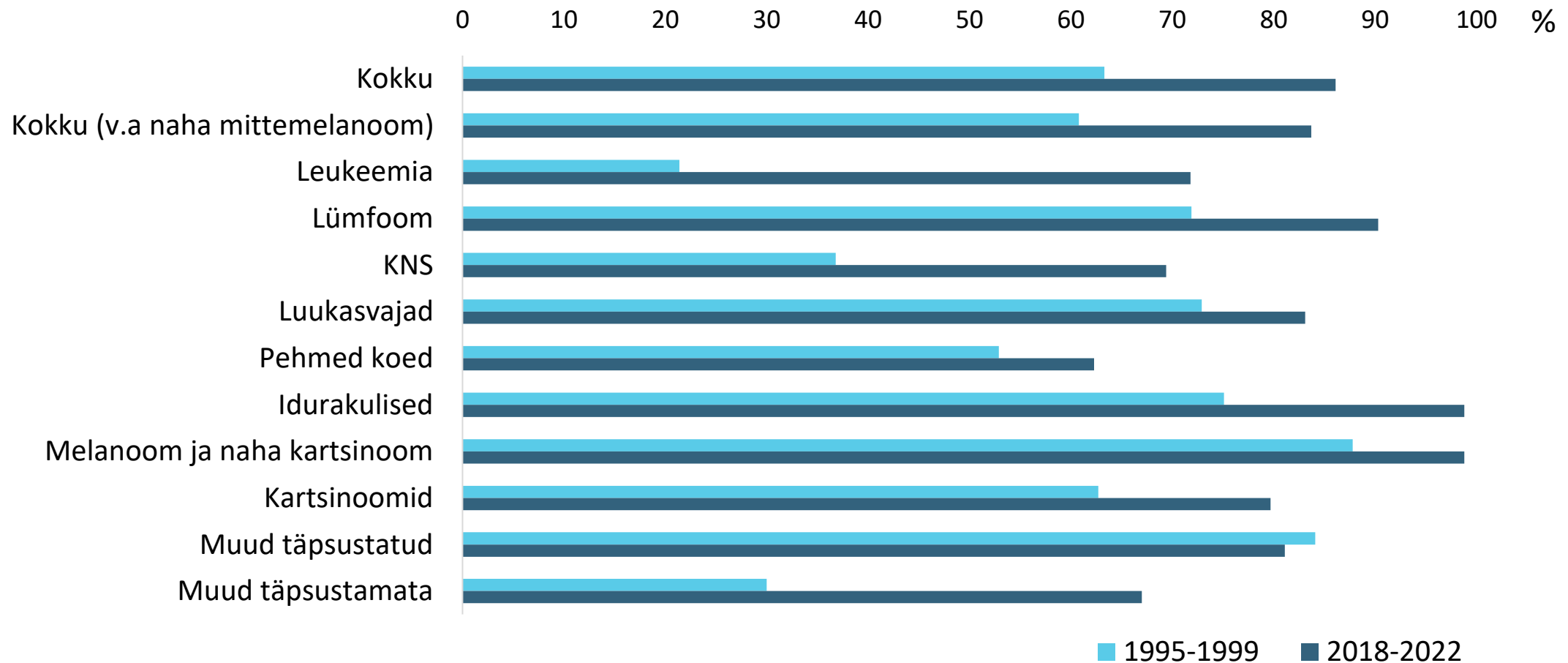
*Kõik paikmed, kõik vanused

Kõige sagedamini esinevad kartsinoomid, enim haigestuvad naised

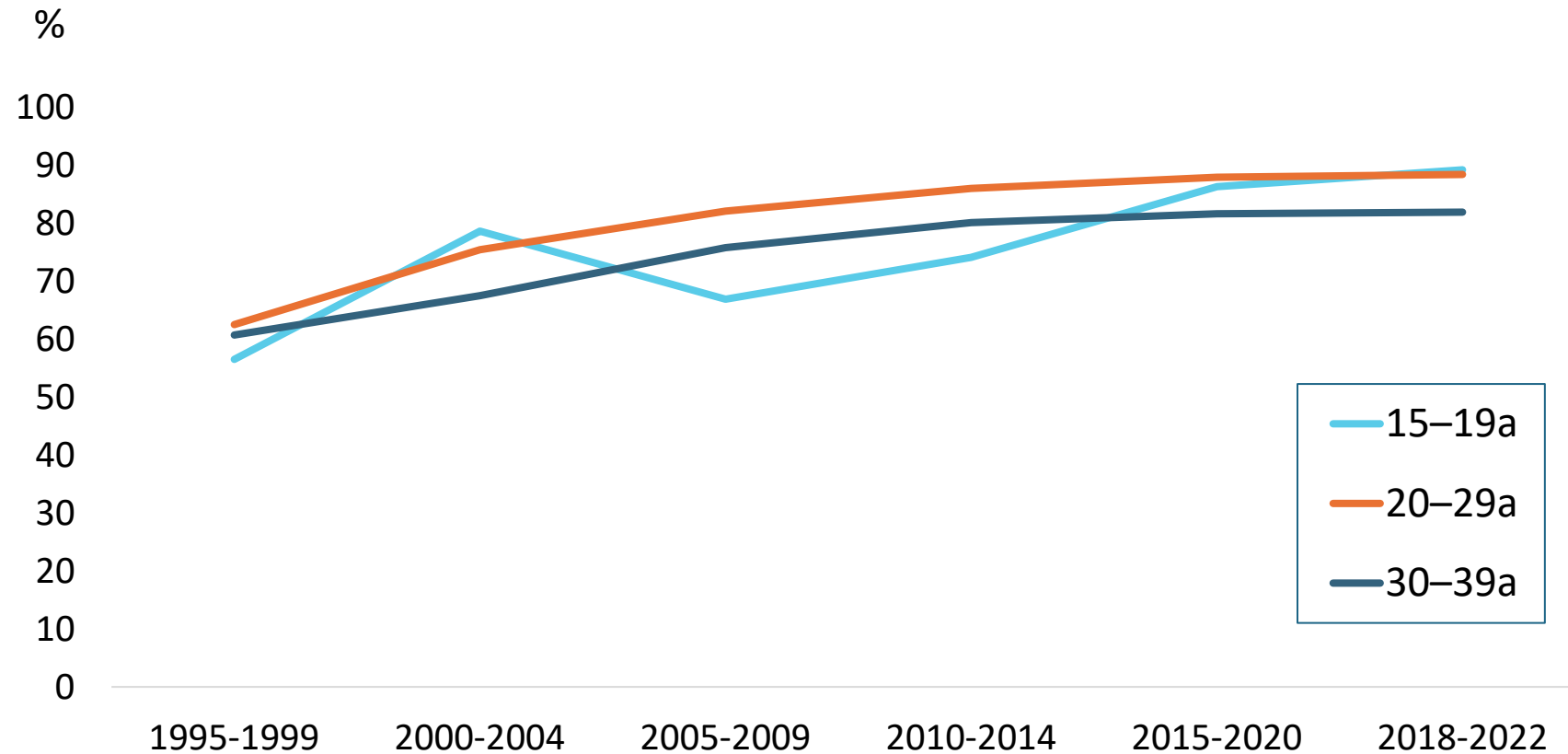
*Kõik paikmed, v.a mitte-melanoomne nahavähk

5-aasta suhteline elulemus on suurenenud kõikidel paikmetel

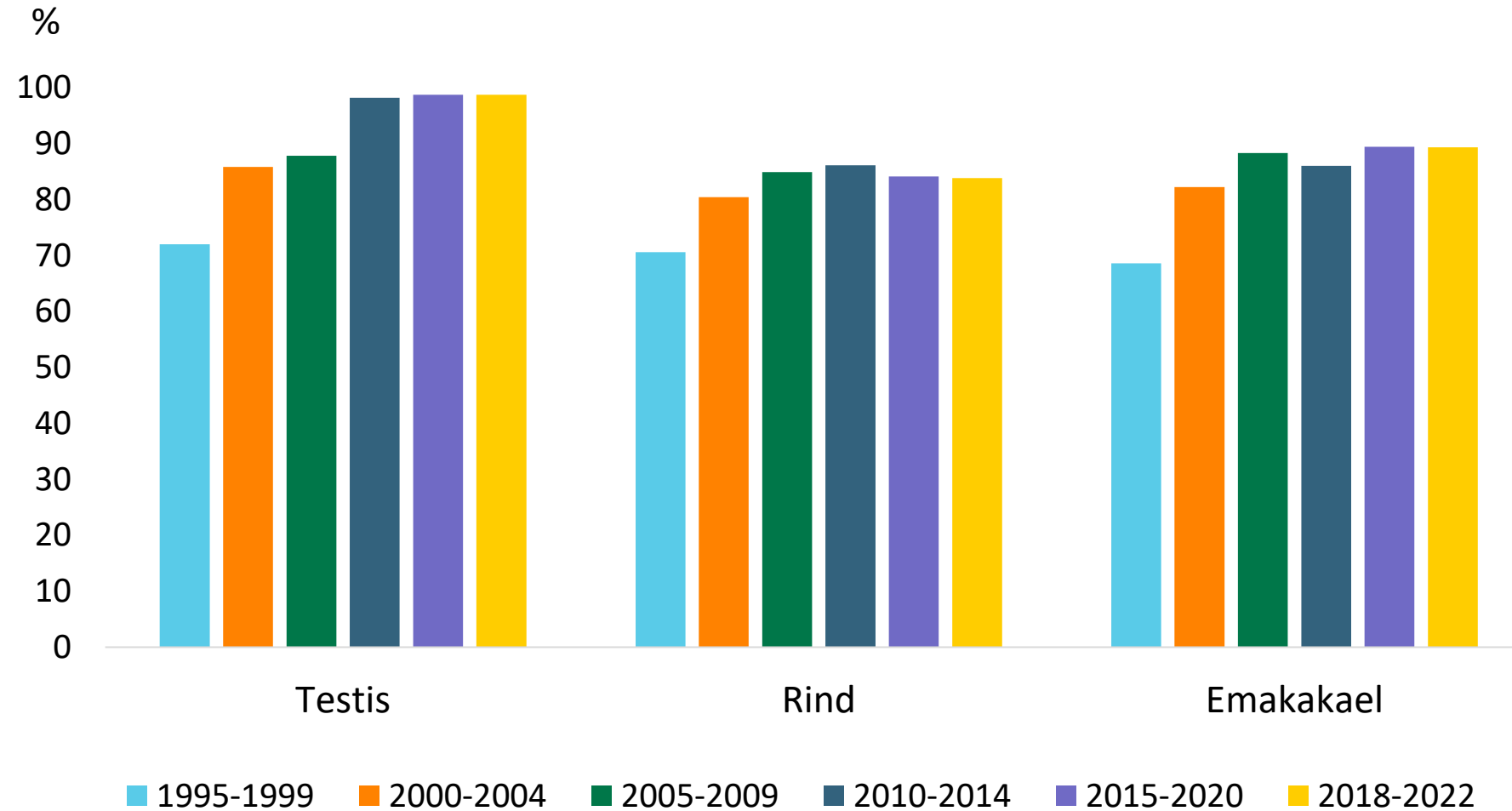
*Mehed ja naised, kõik vanused

5-aasta suhteline elulemus on suurenenud kõikides vanuserühmades

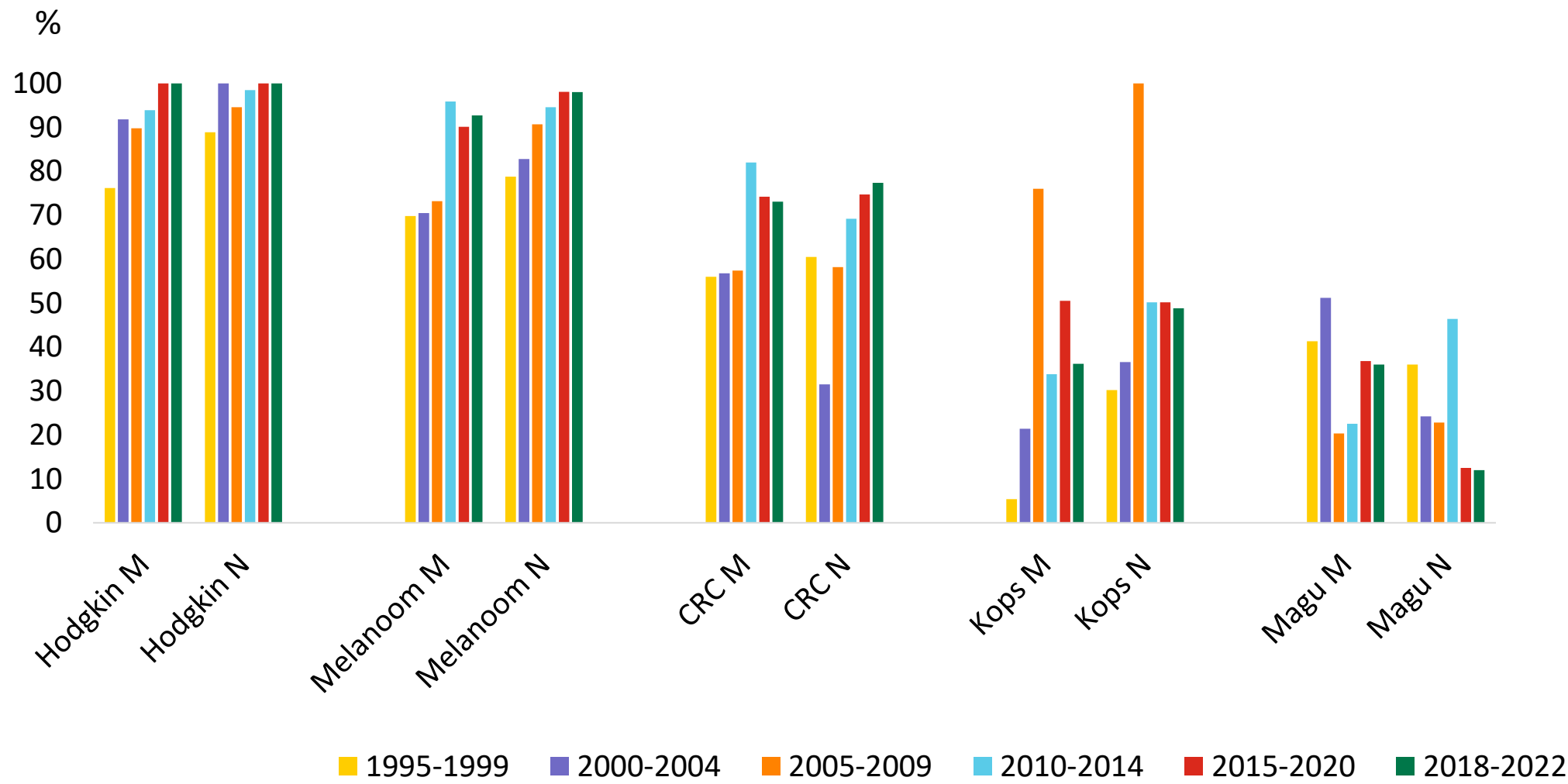
*Kõik paikmed koos, v.a mitte-melanoomne nahavähk

Soospetsiifiliste kasvajate 5-aastane suhteline elulemus näitas olulist paranemist kuni 2010–2014, jõudes seejärel platoole

*Kõik vanused

5-aasta suhteline elulemus on kahel viimasel uuringuperioodil meestel ja naistel võrdsustunud, kopsu ja maovähi elulemus on jätkuvalt madal

*v.a mitte-melanoomne nahavähk

Tervise
Arengu
Instituut

Rahvastiku tervise aastaraamat 2025

Eesti rahvastiku tervis ja selle mõjurid

Fookusteema: vähitõrje

AYA-spetsiifiliste raviteekondade loomine ja standardiseerimine:

Luua noortele onkoloogilistele patsientidele eraldi raviteekonnad, mis arvestavad nende unikaalseid vajadusi (sh psühhosotsiaalne tugi, viljakuse säilitamine, haridus- ja tööalane nõustamine).

Pikaajaliste kõrvaltoimete ja elukvaliteedi jälgimine:

Süsteemne jälgimine ja tugi, et ennetada ning leevendada ravi hilistüsistusi ja parandada elukvaliteeti.

Teadlikkuse ja hariduse tõstmine:

Suurendada tervishoiutöötajate ja poliitikakujundajate teadlikkust AYA patsientide erivajadustest.

Juurdepääs AYA-spetsiifilistele teenustele:

Tagada, et noored patsiendid pääseksid ligi multidistsiplinaarsetele ja vanusele kohandatud onkoloogiateenustele.

Andmete kogumine ja koostöö:

Parandada andmete kvaliteeti, et võimaldada täpsemat analüüsi ja teha rahvusvahelist koostööd, et kiirendada parimate praktikate rakendamist.